

Inhoud

[Samenvatting](#)

1 [Inleiding](#)

- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)

2 [Aanpak](#)

- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)

3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)

- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunt](#)

4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)

5 [Totstandkoming rapportage](#)

- 5.1 [Bevindingen](#)

6 [Lessons learned](#)

7 [Verantwoording onderzoek](#)

8 [Ondertekening](#)

9 [Bijlage: managementreactie](#)

Auditdienst Rijk
Ministerie van Financiën

Onderzoeksrapport Uitvoering Motie# 21

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Uitgebracht aan: CIO Rijk
Datum: 4 november 2024
Kenmerk: 2024-0000516646

Inhoud

[Samenvatting](#)

1 [Inleiding](#)

1.1 [Aanleiding](#)

1.2 [Doelstelling](#)

1.3 [Afbakening](#)

1.4 [Leeswijzer](#)

2 [Aanpak](#)

2.1 [Bevindingen](#)

2.2 [Aandachtspunten](#)

3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)

3.1 [Bevindingen](#)

3.2 [Aandachtspunt](#)

4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)

5 [Totstandkoming rapportage](#)

5.1 [Bevindingen](#)

6 [Lessons learned](#)

7 [Verantwoording onderzoek](#)

8 [Ondertekening](#)

9 [Bijlage: managementreactie](#)

Samenvatting

Het Ministerie van Buitenlandse Zaken (BZ) heeft opvolging gegeven aan Motie#21 door op departementaal niveau een inventarisatie en toetsing uit te voeren. Meer specifiek heeft een projectteam in kaart gebracht waar afkomstgerelateerde indicatoren worden verwerkt. Hierbij waren alle directies van het departement van BZ in scope. Aanverwante onderdelen zoals de adviescommissies zijn niet betrokken. Het projectteam van BZ heeft waarborgen getroffen bijdragend aan de volledigheid en accuraatheid van de inventarisatie en toetsing.

Uit dit onderzoek volgen aandachtspunten ten aanzien van de volledigheid en accuraatheid van de uitgevoerde inventarisatie en toetsing.

Aandachtspunten

- Juridische analyse was alleen gericht op de indicator nationaliteit. Door BZ is allereerst een juridische analyse uitgevoerd waaruit moest volgen welke wetsartikelen duiden op het verwerken van afkomstgerelateerde indicatoren, maar deze analyse was alleen gericht op de indicator 'nationaliteit'. Een mogelijke consequentie is dat relevante wetteksten met betrekking tot andere afkomstgerelateerde indicatoren buiten beschouwing zijn gebleven. Het projectteam geeft aan dat voor deze aanpak is gekozen, omdat bij BZ in **beginstel alleen de indicator 'nationaliteit' wordt gebruikt**.
- Verschillende opvattingen over de scope. Het is onduidelijk hoe besluitvorming over de afbakening van de motie heeft plaatsgevonden. Dit uit zich in verschillende opvattingen van betrokkenen over welke processen in scope *moesten* zijn. Het projectteam heeft volledigheidshalve alle processen van BZ betrokken in de uitvoering.

- Toetsing omvatte alleen de beoordeling van een wettelijke grondslag. Op voorhand is niet door BZ bepaald op welke criteria de juridische toetsing moest plaatsvinden. Het projectteam heeft voor elke relevante verwerking onderzocht wat de wettelijke grondslag is. Uit het onderzoek volgt niet dat andere criteria zoals 'proportionaliteit' of 'subsidiariteit' zijn meegenomen in deze juridische toets. Een mogelijke consequentie is dat de juridische toetsing bij BZ beperkt was en dat niet is overwogen of verwerkingen ook echt 'nodig' zijn.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

1. Inleiding

1.1. Aanleiding en opdrachtgever

In het debat van 19 januari 2021 over het rapport 'Ongekend Onrecht' van de Parlementaire Ondervragings-commissie Kinderopvangtoeslag is bij motie van het lid Marijnissen (SP) c.s. verzocht om 'voor 1 maart 2021 een voorstel te doen hoe overall binnen overheidsinstellingen vervulde data, risicomodellen en het gebruik van nationaliteit worden opgeruimd'. Uitvoering van deze motie vond plaats met inachtneming van het verzoek van lid Klaver (GroenLinks) c.s. om hierbij niet alleen te kijken naar nationaliteit, maar ook naar etniciteit en geboorteplaats (hierna te noemen Motie#21). De staatssecretaris van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) heeft in april 2021 de Kamer een voorstel gestuurd voor de uitvoering van Motie#21. Vervolgens heeft elk departement een plan van aanpak en planning opgesteld. De resultaten van de inventarisatie en toets van het gebruik van afkomstgerelateerde indicatoren zijn door de ministeries met de Kamer gedeeld.

De Auditdienst Rijk (ADR) is door de Chief Information Officer (CIO) Rijk gevraagd een externe toets uit te voeren naar de kwaliteit van de uitvoering van Motie#21.

1.2. Doelstelling en onderzoeksvragen

De doelstelling van het onderzoek is om de opdrachtgever inzicht te bieden in hoe de departementen de kwaliteit van de uitvoering van Motie#21 en de uitkomsten in de rapportage procesmatig hebben geborgd, teneinde de departementen in staat te stellen de Kamer daarover te informeren en te bepalen of in de uitvoering en rapportage aanvullingen en/of bijstellingen nodig zijn.

De centrale onderzoeksvraag luidt:

Hoe hebben de departementen de accuraat- en volledigheid van de uitvoering van Motie#21 en de uitkomsten in de rapportage procesmatig geborgd?

De volgende deelvragen zijn geformuleerd:

1. Welke aanpak, uitgangspunten en definitie(s) van afkomstgerelateerde persoonsgegevens en risicomodellen zijn geformuleerd?
2. Welke waarborgen zijn tijdens de uitvoering getroffen voor een accurate en volledige inventarisatie van de gebruikte afkomstgerelateerde persoonsgegevens in risicomodellen en andere gegevensverwerkingen?
3. Welke waarborgen zijn tijdens de uitvoering getroffen voor een accurate en volledige toets op onrechtmatig en oneigenlijk gebruik van de geïnventariseerde afkomstgerelateerde persoonsgegevens in risicomodellen en andere gegevensverwerkingen?
4. Welke waarborgen zijn tijdens de uitvoering getroffen voor het accuraat en volledig rectificeren of wissen van afkomstgerelateerde persoonsgegevens die als onrechtmatig of oneigenlijk zijn beoordeeld?
5. Hoe zijn de uitkomsten van de drie processtappen verwerkt in de rapportages?
6. Wat zijn de lessons learned en eventuele verbetermogelijkheden bij de uitvoering van Motie#21?

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

1.3 Afbakening

Het onderzoek richt zich op de drie onderliggende processtappen van de uitvoering zoals beschreven in het voorstel: de inventarisatie en toets van het gebruik van afkomstgerelateerde persoonsgegevens in risicomodellen en andere gegevensverwerkingen en het rectificeren of wissen van persoonsgegevens wanneer onrechtmatig oneigenlijk gebruik blijkt uit de toets. Dit omvat ook het waar nodig informeren van betrokkenen.

De uitvoering van de motie bevat niet alleen het gebruik van afkomstgerelateerde persoonsgegevens als indicator in risicomodellen, maar ook het gebruik hiervan in gegevensverwerkingen in het algemeen. Gegevens over iemands nationaliteit kunnen bijvoorbeeld opgeslagen zijn (gegevensverwerking), maar geen indicator zijn van een risicomodel. Beide soorten gebruik worden in het onderzoek meegenomen.

Het ADR-onderzoek concentreert zich specifiek op de procesmatige waarborgen die zijn getroffen bij de uitvoering van Motie#21. De ADR doet geen inhoudelijk onderzoek naar de mate van accuraatheid en volledigheid van de departementale inventarisatie, toets en rectificatie en het wissen zelf, middels bijvoorbeeld data-analyses in systemen en processen. Daarnaast is niet onderzocht of ook uitvoering is gegeven aan het rectificeren of wissen van indirecte verwerkingen welke kunnen leiden tot *indirecte* discriminatie

Voor elk departement in scope van het onderzoek stellen we een deelrapport op. Dit deelrapport geeft inzicht in de wijze waarop BZ uitvoering aan de motie heeft gegeven. De verschillende deelrapporten zullen uiteindelijk input vormen voor een rode dradenrapportage.

1.4 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 beschrijven we de aanpak van BZ voor het uitvoeren van Motie#21. Vervolgens lichten we in hoofdstuk 3 de waarborgen toe die zijn getroffen voor een volledige en accurate inventarisatie en toets. In hoofdstuk 4 lichten we toe dat het proces van rectificeren en wissen niet van toepassing is voor BZ. Het totstandkomingsproces van de rapportage beschrijven we in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 omvat de lessons learned zoals aangedragen door BZ en hoofdstuk 7 betreft een verantwoording van dit onderzoek.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
 - 1.1 [Aanleiding](#)
 - 1.2 [Doelstelling](#)
 - 1.3 [Afbakening](#)
 - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
 - 2.1 [Bevindingen](#)
 - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
 - 3.1 [Bevindingen](#)
 - 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
 - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

2. Aanpak

In dit hoofdstuk gaan wij in op de eerste deelvraag: **“Welke aanpak, uitgangspunten en definitie(s) van afkomst-gerelateerde persoonsgegevens en risicomodellen zijn geformuleerd?”**. Deze deelvraag hebben wij onderzocht aan de hand van een aantal aspecten.

Gevolgd aanpak

Betrokkenen en hun rollen

Doelstelling

Gehanteerde definities

Bereik van het departementale onderzoek

We beschrijven eerst feitelijk en samenvattend wat bij BZ was georganiseerd voor de uitvoering van Motie#21. Vervolgens geven we aandachtspunten mee volgend uit onze analyse.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
 - 1.1 [Aanleiding](#)
 - 1.2 [Doelstelling](#)
 - 1.3 [Afbakening](#)
 - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
 - 2.1 [Bevindingen](#)
 - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
 - 3.1 [Bevindingen](#)
 - 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
 - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

2.1 Bevindingen inzake de aanpak bij BZ

Gevolgde aanpak

In de Kamerbrief van de Staatssecretaris van BZK van 8 april 2021 werd geadviseerd de inventarisatie van afkomstgerelateerde verwerkingen uit te voeren langs drie sporen:

- Een juridische analyse van relevante wet- en regelgeving op het beleidsterrein (spoor 1);
- Op grond van de juridische analyse een doorlichting van de verwerkingsregisters van persoonsgegevens (spoor 2);
- Een actieve zoektocht om binnen de eigen organisatie, processen en systemen in kaart te brengen waar deze indicatoren in risicomodellen worden gebruikt (spoor 3).

Uit het onderzoek volgt dat BZ de drie genoemde sporen heeft gevolgd. Bij aanvang van de uitvoering van Motie#21 heeft de Directie Juridische Zaken (DJZ) in opdracht van de Directie Ondersteuning Bestuur (DOB) allereerst een juridische analyse uitgevoerd door alle wetgeving en beleidsregels voor BZ en Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS) te doorzoeken op het **gebruik van de term 'nationaliteit' (spoor 1)**. Doel hiervan was om te bepalen welke afkomstgerelateerde gegevens op basis van wet- en regelgeving, alsmede beleid, binnen het ministerie kunnen zijn vastgelegd. Vervolgens heeft de Hoofddirectie Consulaire en Visumzaken (HDCV) in overleg met de directie Informatievoorziening (IDI) en Digitale Informatie (IDI) het verwerkingsregister geraadpleegd (spoor 2).

Betrokkenen en hun rollen

De DOB was verantwoordelijk voor de coördinatie van de uitvoering van Motie#21 bij BZ. Eerst heeft DOB DJZ betrokken om een juridische analyse uit te voeren. Vervolgens heeft DOB de operationele uitvoering belegd bij de HDCV. Binnen HDCV werd de opdracht opgepakt door functionarissen met expertise op het gebied van de AVG en de geautomatiseerde verwerking van gegevens. Hoewel er bij BZ geen formele projectorganisatie was opgericht voor de uitvoering van de motie, noemen wij deze functionarissen bij HDCV in het vervolg van dit rapport het (departementale) projectteam.

De AVG-coördinatoren bij de verschillende directies fungeerden als contactpersonen voor het departementale projectteam van HDCV. Ten tijde van de uitvraag van HDCV hadden sommige (kleinere) directies geen AVG-coördinator, omdat deze op dat moment opnieuw geworven moest worden. In dat geval waren andere contactpersonen aangewezen bij de directie.

Directie IDI heeft het projectteam van HDCV toegang verleend tot het verwerkingsregister. Daarnaast hebben betrokkenen bij IDI in overleg met het projectteam onderzocht of in de Business Intelligence-omgeving (Azure platform) van BZ gegevens met betrekking tot nationaliteit voorkomen.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
 - 1.1 [Aanleiding](#)
 - 1.2 [Doelstelling](#)
 - 1.3 [Afbakening](#)
 - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
 - 2.1 [Bevindingen](#)
 - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
 - 3.1 [Bevindingen](#)
 - 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
 - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

In de Kamerbrief van 8 april 2021 wordt voorgeschreven dat elk departement een plan van aanpak diende op te stellen voor de uitvoering van Motie#21. BZ heeft hier geen opvolging aan gegeven: er is geen afzonderlijk plan van aanpak opgesteld voor Motie#21. Wel is de strekking van de motie verwerkt in een intern programmaplan dat is opgesteld in het kader van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK). We beschrijven in het onderstaande drie relevante aspecten voor het plan van aanpak.

Doelstelling

Uit het programmaplan POK volgen de volgende doelen:

- *"Inventariseren gebruik nationaliteit, etniciteit en geboorteplaats*
- *Juridische analyse van wet- en regelgeving op onderhavig beleidsterrein*
- *Analyse maken van verwerkingsregisters met genoemde indicatoren: nationaliteit, etniciteit en geboorteplaats*
- *Inventariseren mogelijk oneigenlijk gebruik nationaliteit in risicomodellen*
- *Indien nodig corrigeren of verwijderen verwerkingsregisters: wanneer deze gebaseerd zijn op risicomodellen waarin onrechtmatig of oneigenlijk gebruik is gemaakt van nationaliteit, etniciteit of geboorteplaats"*

Gehanteerde definities

Definities zijn bij aanvang niet expliciet overeengekomen of beschreven in het programmaplan. Zo blijkt uit het **programmaplan POK dat 'nationaliteit, etniciteit en geboorteplaats' relevante indicatoren zijn voor het bepalen van afkomstgerelateerde verwerkingen.** Bij de juridische analyse is alleen 'nationaliteit' gehanteerd als indicator. **Het projectteam is uitgegaan van "een zo breed mogelijke definitie": uit vastleggingen blijkt dat het projectteam in ieder geval uitvraag geeft gedaan naar verwerkingen met de indicatoren 'nationaliteit, geboorteland, geboorteplaats en de registratie van pasfoto's'. Daarnaast heeft het projectteam aangegeven dat nationale identificatienummers (zoals BSN) ook betrokken zijn als indicatoren.**

Uit vastleggingen blijkt niet dat BZ op voorhand specifieke juridische criteria heeft gedefinieerd waarop verwerkingen moesten worden getoetst (zoals 'behoorlijkheid', 'subsidiariteit' of 'proportionaliteit'). Wel is voor alle verwerkingen met afkomstgerelateerde indicatoren bepaald wat de wettelijke grondslag is van de verwerking ('rechtmatigheid').

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

Bereik van het departementale onderzoek

Bij BZ zijn alle directies van het departement betrokken (behoudens de directie vertalingen AVT) bij de uitvoering van de motie. Er zijn op voorhand geen directies of processen uitgesloten. Aanverwante adviescolleges zijn niet betrokken in de uitvoering, te weten:

- Adviescommissie SDGP Partnerschapsfaciliteit.
- Adviesraad internationale vraagstukken
- Commissie van advies inzake volkenrechtelijke vraagstukken
- Staatscommissie voor het internationaal privaatrecht
- Aangegeven is dat deze afbakening is afgestemd met de Secretaris-Generaal (SG) van BZ.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

2.2 aandachtspunten inzake de aanpak bij BZ

Uit het onderzoek volgen met betrekking tot de aanpak van BZ aandachtspunten ten aanzien van de volledigheid en accuraatheid van de uitvoering van Motie#21. Deze worden in het onderstaande toegelicht.

 De juridische analyse was alleen gericht op de indicator 'nationaliteit'

Bij de juridische analyse is alleen gezocht op de indicator 'nationaliteit', terwijl in de motie een bredere definitie is gehanteerd van afkomstgerelateerde verwerkingen. Een mogelijke consequentie is dat relevante wetteksten met betrekking tot andere afkomstgerelateerde indicatoren buiten beschouwing zijn gebleven. Het projectteam geeft aan dat voor deze aanpak is gekozen, omdat bij BZ in beginstel alleen de indicator 'nationaliteit' wordt gebruikt.

 Toetscriteria zijn door BZ bij aanvang van de uitvoering niet gedefinieerd

Op voorhand is niet bepaald op welke criteria de juridische toetsing moest plaatsvinden. Verwerkingen zijn alleen getoetst op wettelijke grondslag (rechtmatigheid). Een mogelijke consequentie is dat criteria als 'proportionaliteit', 'subsidiariteit' of 'behoorlijkheid' niet zijn meegenomen in de toetsing.

 Besluitvorming omtrent de afbakening is onduidelijk

Het is onduidelijk hoe besluitvorming over de afbakening van de motie heeft plaatsgevonden. Dit uit zich in verschillende opvattingen van betrokkenen over welke processen in scope moesten zijn. Zo werd bij DOB aangegeven dat de uitvoering zich alleen zou richten op dienstverleningsprocessen van BZ;

eigen bedrijfsvoeringsprocessen omtrent personeel zouden buiten scope zijn. Het projectteam van HDCV heeft volledigheidshalve echter alle processen van BZ betrokken in de uitvoering.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
 - 1.1 [Aanleiding](#)
 - 1.2 [Doelstelling](#)
 - 1.3 [Afbakening](#)
 - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
 - 2.1 [Bevindingen](#)
 - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
 - 3.1 [Bevindingen](#)
 - 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
 - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

3. Waarborgen voor de inventarisatie en toetsing

In dit hoofdstuk beschrijven we welke waarborgen BZ heeft getroffen voor een accurate en volledige inventarisatie (deelvraag 2) en voor een accurate en volledige toets (deelvraag 3). Voor zowel de inventarisatie als de toets hebben we de volgende aspecten onderzocht:

Monitoring van de inventarisatie en toetsing

Beoordeling van de inventarisatie en toetsing

Aanvullende waarborgen

We beschrijven feitelijk en samenvattend welke waarborgen BZ heeft ingericht voor een volledige, accurate inventarisatie en toetsing.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

3.1 Bevindingen inzake de door BZ getroffen waarborgen voor de inventarisatie en toetsing

Monitoring van aangeleverde informatie

De Regiegroep POK monitorde de algehele uitvoering van de motie. Uit vastleggingen blijkt dat de voortgang van de uitvoering Motie#21 met enige regelmaat is besproken. Het projectteam geeft aan tussentijds regelmatig contact te hebben onderhouden met DOB over de voortgang. Het projectteam van BZ hield middels een monitoringsdocument de reacties van de directies op de uitvraag bij. Waar nodig werd gerappelleerd.

Beoordeling van inventarisatie en toetsing

Alle door het projectteam zelf geïnventariseerde en de door dienstonderdelen aangeleverde informatie is beoordeeld door het projectteam. Daarbij is gekeken naar alle verwerkingen van afkomstgerelateerde indicatoren en niet enkel in geval van een risicomodel. Onderdeel van de toets waren de wettelijke taak van het ministerie, bijzondere persoonsgegevens en grondslag AVG. Het projectteam geeft aan ook een functionele toets uitgevoerd te hebben, dat wil zeggen dat is bezien of de verwerking van een afkomstgerelateerd persoonsgegeven nodig is voor de taakuitvoering. Bij BZ is uiteindelijk één risicomodel gedetecteerd, te weten de Buitenlandse Zaken Analyse Omgeving (BAO). Voor het gebruik van het persoonsgegeven nationaliteit binnen IOB/BAO is een second opinion aan PMP en een advies aan de landsadvocaat gevraagd.

Verder zijn twee onderzoeken uitgevoerd naar mogelijke bias in het bij IOB/BAO toegepaste algoritme, alsmede een onderzoek naar eventuele confirmation bias bij het gebruik van de adviezen van IOB/BAO. De resultaten daarvan zijn

zowel aan de Tweede Kamer als aan de Autoriteit Persoonsgegevens verstrekt.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

Aanvullende waarborgen

Zowel voor een volledige accurate inventarisatie als voor de toetsing heeft het projectteam de volgende aanvullende waarborgen getroffen:

De uitvraag naar de onderdelen was een aanvullende check

Het projectteam heeft met behulp van het verwerkingsregister eerst zelf zo veel mogelijk inzichtelijk gemaakt welke verwerkingen met afkomstgerelateerde indicatoren binnen BZ aanwezig zijn. Vervolgens zijn de onderdelen benaderd met de vraag de opgehaalde informatie te controleren en aan te vullen. Deze volgorde heeft bijgedragen aan de juistheid en volledigheid van de inventarisatie.

Bij de aanpak is ingezet op het creëren van urgentie door alle AVG-coördinatoren te betrekken bij de uitvoering van de motie

Om te zorgen voor voldoende urgentie zijn bij de uitvraag bij de directies de AVG-coördinatoren betrokken. Vervolgens heeft het projectteam de motie geagendeerd bij het AVG-coördinatorenoverleg.

3.2 Aandachtspunt m.b.t. waarborgen inventarisatie en toetsing

Uit het onderzoek volgen met betrekking tot de waarborgen voor de inventarisatie en toetsing een aandachtspunt.

Toetsing omvatte alleen de beoordeling van een wettelijke grondslag

Het projectteam heeft voor elke relevante verwerking onderzocht wat de wettelijke grondslag is. Uit het onderzoek **volgt niet dat andere criteria zoals 'proportionaliteit' of 'subsidiariteit' zijn meegenomen in deze juridische toets. Een mogelijke consequentie is dat de juridische toetsing bij BZ beperkt is uitgevoerd.**

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
 - 1.1 [Aanleiding](#)
 - 1.2 [Doelstelling](#)
 - 1.3 [Afbakening](#)
 - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
 - 2.1 [Bevindingen](#)
 - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
 - 3.1 [Bevindingen](#)
 - 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
 - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

4. Waarborgen voor het rectificeren of wissen

In de kamerbrief van 11 mei 2023 informeert de Minister van BZ over de uitkomsten van het onderzoek bij BZ. Door BZ wordt geen samenvattende conclusie weergegeven. Wel wordt beschreven dat bij BZ met één risicomodel wordt gewerkt, te weten de Buitenlandse Zaken Analyse Omgeving (BAO). Dit is een applicatie die wordt toegepast in het kader van het Informatie Ondersteund Beslissen (IOB) bij de beoordeling van Schengen visa kort verblijf.

De Autoriteit Persoonsgegevens (AP) heeft informatie met betrekking tot het risicomodel opgevraagd, hetgeen heeft geresulteerd in een formeel onderzoek. Dit onderzoek loopt op het moment van schrijven nog. Ten tijde van dit onderzoek was zodoende nog onbekend of het proces van rectificeren of wissen relevant is.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
 - 1.1 [Aanleiding](#)
 - 1.2 [Doelstelling](#)
 - 1.3 [Afbakening](#)
 - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
 - 2.1 [Bevindingen](#)
 - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
 - 3.1 [Bevindingen](#)
 - 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
 - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

5. Totstandkoming rapportage

In dit hoofdstuk behandelen we deelvraag 5 van het **onderzoek**: “*Hoe zijn de uitkomsten van de drie processtappen verwerkt in de rapportage?*”. Hierbij richten we ons op de volgende vier onderwerpen:

Totstandkoming en betrokken functionarissen

Consistentie van gehanteerde definities

Consistentie van bereik

Navolgbaarheid van bevindingen

In dit hoofdstuk beschrijven we feitelijk hoe de rapportage over de uitvoering van Motie#21 – zoals deze is gedeeld met de Tweede Kamer - tot stand is gekomen.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

5.1 Bevindingen totstandkoming rapportage

Totstandkoming rapportage en betrokken functionarissen

Het projectteam heeft teksten opgesteld gebaseerd op alle geïnventariseerde informatie. Het overzicht van de verwerkingen zoals gedeeld en afgestemd met de directies is één-op-één opgenomen in de bijlage van de Kamerbrief.

De bijbehorende Kamerbrief is in gezamenlijkheid van het projectteam, DOB en DJZ opgesteld. Hierna zijn de kamerbrief en rapportage in de lijn afgestemd met de DG, pSG, SG en de bewindspersonen.

Consistentie van gehanteerde definities

In hoofdstuk 2 zijn de definities zoals gehanteerd door BZ uiteengezet. In de kamerbrief wordt niet toegelicht welke definities zijn gehanteerd. Wel blijkt uit de bijlage met alle verwerkingen dat de volgende indicatoren zijn betrokken bij de uitvoering van de motie:

- Nationaliteit (huidige en vorige)
- Geboorteplaats (aanvrager, partner en ouders)
- Geboorteland
- BSN-nummer
- **Scan van pasfoto's/ID**

Deze indicatoren komen overeen met de indicatoren zoals verwoord in de uitvraag van BZ aan de onderdelen (zie ook 2.1).

In de Kamerbrief is geen definitie opgenomen van rechtmatigheid. Andere juridische criteria zijn niet betrokken bij de

uitvoering van de motie (zie ook 2.1).

Consistentie van het bereik

In hoofdstuk 2 wordt beschreven welke BZ onderdelen in scope zijn geweest bij de uitvoering van Motie#21. Niet alle BZ-onderdelen komen terug in het rapport, omdat BZ enkel heeft gerapporteerd over de onderdelen die afkomstigerelateerde indicatoren verwerken. Uit het onderzoek volgt wel dat alle genoemde onderdelen betrokken zijn geweest bij de inventarisatie en toetsing, met uitzondering van AVT.

Navolgbaarheid van de bevindingen

Het projectteam heeft een dossier bijgehouden. Het projectteam heeft in het kader van dit onderzoek vastleggingen opgezocht en gedeeld met het onderzoeksteam ter onderbouwing van de procesgang van de totstandkoming van het rapport. Uit de vastleggingen blijkt hoe de bijlage met de verwerkingen tot stand is gekomen.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
 - 1.1 [Aanleiding](#)
 - 1.2 [Doelstelling](#)
 - 1.3 [Afbakening](#)
 - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
 - 2.1 [Bevindingen](#)
 - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
 - 3.1 [Bevindingen](#)
 - 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
 - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

6. Lessons learned

In dit hoofdstuk komt deelvraag 6 aan de orde: **“Wat zijn de lessons learned en eventuele verbetermogelijkheden bij de uitvoering van Motie#21?”**. De aangedragen punten door BZ beschrijven we hierna.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
 - 1.1 [Aanleiding](#)
 - 1.2 [Doelstelling](#)
 - 1.3 [Afbakening](#)
 - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
 - 2.1 [Bevindingen](#)
 - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
 - 3.1 [Bevindingen](#)
 - 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
 - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

[Regiefunctie centraler beleggen](#)

Het projectteam legt uit dat het wenselijk kan zijn om in het vervolg de uitvoering van een dergelijke motie centraler te beleggen, bijvoorbeeld bij de directie IDI. Immers is IDI ook verantwoordelijk voor het beheer van het verwerkingsregister. In dit verband is ook relevant het feit dat de CIO verantwoordelijk is voor de informatiehuishouding van heel BZ en de Chief Data Officer voor het datamanagement van heel BZ.

[Bewustzijn afkomstgerelateerde verwerkingen vergroot](#)

Het projectteam van BZ signaleert dat een groeiend bewustzijn over het verwerken van (afkomstgerelateerde) gegevens een positief neveneffect is van de uitvoering van Motie#21: medewerkers staan vaker stil bij de vraag of bepaalde gegevens echt verwerkt moeten worden. Het belang van privacy en het tegengaan van discriminatie is meer op de agenda komen te staan bij BZ volgens het projectteam.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

7. Verantwoording onderzoek

Werkzaamheden

Als startpunt van het onderzoek hebben we een kick-off georganiseerd met het (voormalige) projectteam van BZ. Daarnaast hebben wij middels een prepared by client-lijst documenten opgevraagd bij het projectteam BZ. De documenten zijn geanalyseerd op de genoemde aspecten in dit rapport. Aanvullend zijn meerdere interviews geweest met betrokkenen bij de uitvoering van Motie#21 bij BZ, te weten:

- Het projectteam BZ (HDCV)
- Betrokkene bij DOB
- Betrokkene bij DJZ
- CIO BZ en CISO BZ

Van de interviews zijn verslagen gemaakt welke in het kader van wederhoor zijn teruggelegd. Verder hebben we vijf onderdelen geselecteerd om na te gaan of hetgeen in de interviews is aangegeven ook is terug te zien in dossierstukken van de onderdelen.

Alle overeengekomen werkzaamheden zoals opgenomen in de opdrachtbevestiging zijn uitgevoerd.

Afbakening en object van onderzoek

Dit (deel)onderzoek richtte zich op de uitvoering van Motie#21 door het ministerie van BZ.

Het object van onderzoek betrof de wijze waarop BZ de kwaliteit van de uitvoering van Motie#21 (inventarisatie, toets en de rectificatie of het wissen) en de rapportages van de uitkomsten naar de Kamer procesmatig hebben geborgd. Daarbij waren de sturings- en beheersingsmaatregelen die op met name departementaal niveau zijn getroffen relevant.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van het referentiekader zoals geformuleerd in de opdrachtbevestiging. De desbetreffende hoofdstukken zijn ingeleid met de relevante criteria uit dit referentiekader.

Gehanteerde standaard

Deze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met de Internationale Standaarden voor de Beroepsuitoefening van Internal Auditing. Dit onderzoek verschaft geen zekerheid in de vorm van een oordeel of conclusie, omdat het een onderzoeksoopdracht betreft en geen controle-, beoordelings- of andere assurance-opdracht. Als hier wel sprake van was geweest, dan zouden we wellicht andere zaken hebben geconstateerd en gerapporteerd.

De opdracht is uitgevoerd conform de algemene uitgangspunten voor de uitoefening van de interne auditfunctie bij de Rijksdienst. Daarbij hoort ook een stelsel van kwaliteitsborging. Een onderdeel daarvan is dat er een onafhankelijke kwaliteitstoetsing heeft plaatsgevonden op deze onderzoeksoopdracht.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
- 1.1 [Aanleiding](#)
- 1.2 [Doelstelling](#)
- 1.3 [Afbakening](#)
- 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
- 2.1 [Bevindingen](#)
- 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
- 3.1 [Bevindingen](#)
- 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
- 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

[Verspreiding rapport](#)

De opdrachtgever (CIO Rijk) is eigenaar van dit rapport. Dit rapport is primair bestemd voor de opdrachtgever met wie wij deze opdracht zijn overeengekomen. Hoewel het rapport de context van het onderzoek zo goed mogelijk probeert te beschrijven, is het mogelijk dat iemand die de context niet (volledig) kent, de uitkomsten anders interpreteert dan bedoeld.

De ADR is de interne auditdienst van het Rijk. Voor openbaarmaking door het opdrachtgevende ministerie van door de ADR aan dit ministerie uitgebrachte rapporten gelden de voorschriften uit de Wet open overheid. De minister van Financiën stuurt elk halfjaar een overzicht van door de ADR uitgebrachte rapporten naar de Tweede Kamer.

Inhoud

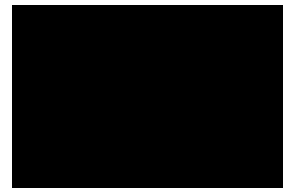
[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
 - 1.1 [Aanleiding](#)
 - 1.2 [Doelstelling](#)
 - 1.3 [Afbakening](#)
 - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
 - 2.1 [Bevindingen](#)
 - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
 - 3.1 [Bevindingen](#)
 - 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
 - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

8. Ondertekening

Den Haag, **4 november** 2024

Projectleider

Auditdienst Rijk

Bijlage: managementreactie

Op de volgende pagina is de managementreactie van BZ op voorliggend deelrapport opgenomen.

Inhoud

[Samenvatting](#)

- 1 [Inleiding](#)
 - 1.1 [Aanleiding](#)
 - 1.2 [Doelstelling](#)
 - 1.3 [Afbakening](#)
 - 1.4 [Leeswijzer](#)
- 2 [Aanpak](#)
 - 2.1 [Bevindingen](#)
 - 2.2 [Aandachtspunten](#)
- 3 [Waarborgen inventarisatie en toetsing](#)
 - 3.1 [Bevindingen](#)
 - 3.2 [Aandachtspunt](#)
- 4 [Waarborgen rectificeren of wissen](#)
- 5 [Totstandkoming rapportage](#)
 - 5.1 [Bevindingen](#)
- 6 [Lessons learned](#)
- 7 [Verantwoording onderzoek](#)
- 8 [Ondertekening](#)
- 9 [Bijlage: managementreactie](#)

Auditdienst Rijk
t.a.v. [REDACTED]
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Hoofddirectie Consulaire
en Visumzaken
Informatiemanagement

Contactpersoon

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

Onze referentie
BZ2403838

Datum 23 juli 2024
Betreft Managementreactie deelrapportage uitvoering Motie 21

Geachte [REDACTED]

Eind 2023 / begin 2024 heeft de Auditdienst Rijk (hierna: ADR) in opdracht van de CIO Rijk een onderzoek uitgevoerd naar de wijze waarop door de departementen **uitvoering is gegeven aan de zogeheten 'motie 21'**. In die motie werd het kabinet, naar aanleiding van de conclusies van de Parlementaire Ondervraging Kinderopvangtoeslag (hierna: POK), opgeroepen bij de overheid het gebruik van afkomstgerelateerde persoonsgegevens (i.c. nationaliteit, etniciteit en geboorteplaats) in risicomodellen en de daarbij behorende gegevensverwerkingen te inventariseren en onrechtmatig en oneigenlijk gebruik ervan te beëindigen en vervuilde data op te ruimen.

In het document 'Opdrachtbevestiging onderzoek uitvoering motie 21' van 12 juli 2023 zijn het doel en de aanpak van dit onderzoek omschreven. Daarbij is onder andere vermeld dat de focus ligt op de procesmatige waarborgen die zijn getroffen bij de uitvoering van de motie en dat het geen inhoudelijk onderzoek naar de mate van accuraatheid en volledigheid betreft.

Op 28 mei 2024 heeft de ADR het op het ministerie van Buitenlandse Zaken (hierna: BZ) betrekking hebbende deelrapport voorgelegd. BZ waardeert de constructieve opstelling van de ADR tijdens het onderzoek en de daaropvolgende fase van hoor en wederhoor. In het navolgende zal allereerst de visie van BZ worden gegeven op de punten waarop verschil van inzicht is blijven bestaan. Aan het eind zal de door de ADR benoemde belangrijkste geleerde les worden onderschreven.

Wat betreft de gevolgde aanpak stelt de ADR dat BZ niet het door de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, bij wie de interdepartementale coördinatie van de uitvoering van motie 21 lag, voorgeschreven plan van aanpak heeft opgesteld.

Dienaangaande wil BZ erop wijzen dat de staatssecretaris in zijn Kamerbrief van 21 oktober 2021 heeft bevestigd dat de ministeries de ruimte kregen om een aanpak te bepalen die aansluit bij hun specifieke situatie. BZ heeft de strekking van motie 21 verwerkt in een intern programmaplan dat was opgesteld naar aanleiding van de bevindingen van de POK.

Datum
23 juli 2024

Onze referentie
BZ2403838

De ADR stelt vast dat het projectteam dat bij BZ de uitvoering van motie 21 coördineerde weliswaar bij alle directies van het departement in kaart heeft gebracht waar afkomstgerelateerde gegevens worden verwerkt, maar dat aanverwante onderdelen, zoals adviescommissies, hier niet bij waren betrokken.

Deze constatering vindt BZ lastig te plaatsen, aangezien bij de interdepartementale voorbereiding nimmer naar voren was gekomen dat externe commissies bij de uitvoering van motie 21 in aanmerking moesten worden genomen. Dat zou ook niet voor de hand hebben gelegen, aangezien deze geen onderdeel van de departementale organisatie vormen. Anders dan hier mogelijk verondersteld wordt, zijn dan ook geen onderdelen ten onrechte buiten beschouwing gebleven.

Met betrekking tot de bij BZ uitgevoerde juridische analyse van verwerkingen merkt de ADR op dat hierbij alleen is gekeken naar het persoonsgegeven nationaliteit, terwijl in motie 21 een bredere definitie is gehanteerd van afkomstgerelateerde gegevens. Een mogelijk gevolg daarvan zou kunnen zijn dat relevante wet- en buiten beschouwing is gebleven.

De insteek van deze analyse was inderdaad nationaliteit, aangezien de andere twee in motie 21 genoemde aspecten (etniciteit en geboorteplaats) bij BZ in beginsel niet gebruikt en dus ook niet verwerkt worden.

Overigens stelt de ADR in dit verband tevens (terecht) vast dat het projectteam bij de inventarisatie van de feitelijke verwerkingen is uitgegaan van een zo breed mogelijke definitie van het begrip afkomstgerelateerde persoonsgegevens. Daarbij is volledigheidshalve namelijk niet alleen naar nationaliteit uitvraag gedaan, maar ook naar aspecten als geboorteland, geboorteplaats, pasfoto's en nationale identificatienummers.

Voor zover de ADR concludeert dat bij BZ niet op voorhand specifieke juridische criteria zijn gedefinieerd waarop de verwerkingen moesten worden getoetst, zoals subsidiariteit, proportionaliteit en behoorlijkheid, dient allereerst te worden opgemerkt dat een verwerking op zichzelf wel kan voldoen aan genoemde juridische randvoorwaarden, maar dat voor de rechtmatigheid ervan allereerst een grondslag als bedoeld in de AVG vereist is. Om die reden zijn alle verwerkingen met afkomstgerelateerde gegevens doelbewust in de eerste plaats getoetst op rechtmatigheid, i.c. op de wettelijke grondslag.

Dit betekent echter niet dat BZ de andere juridische randvoorwaarden voor het verwerken van het persoonsgegeven nationaliteit niet heeft getoetst. Die randvoorwaarden worden bovendien standaard in aanmerking genomen bij de uitvoering van de ingevolge de AVG verplichte Data Protection Impact Assessments.

In dit verband constateert de ADR overigens terecht dat in de rapportages van BZ geen definitie van rechtmatigheid is opgenomen. BZ acht dit niet opportuun, aangezien het interpreteren van dergelijke begrippen aan de wetgever en de rechter is.

Voor zover de ADR vaststelt dat BZ enkel heeft gerapporteerd over de organisatieonderdelen die afkomstgerelateerde gegevens verwerken, kan

worden opgemerkt dat het voor de hand lag om alleen die onderdelen in aanmerking te nemen die in het kader van de uitvoering van motie 21 relevant waren. Het tevens erbij betrekken van de overige onderdelen zou inhoudelijk niets hebben kunnen toevoegen.

Tot slot noemt de ADR terecht als belangrijkste geleerde les van dit proces de noodzaak om de uitvoering van moties als de onderhavige centraler te beleggen.

In dit geval was bij BZ bewust gekozen voor een projectmatige aanpak, waarbij de uitvoering van motie 21 werd beschouwd als onderdeel van het departementale programmaplan dat voortvloeide uit de bevindingen van de POK. Gelet op de inhoudelijke aspecten van het onderwerp lag het voor de hand om dit project dan bij de hoofddirectie Consulaire en Visumzaken onder te brengen.

BZ kan zich echter vinden in het advies van de ADR om in de toekomst soortgelijke onderzoeken te laten uitvoeren door de directie Informatievoorziening en Digitale Innovatie, die vanuit haar centrale functie en de bijhorende coördinerende taken daar in de eerste plaats voor aangewezen is. Op het moment dat de uitvoering van motie 21 van start ging, bestond deze directie echter pas kort en waren haar organisatiebrede rol en verantwoordelijkheden nog niet volledig uitgekristalliseerd.

Met vriendelijke groet,

wnd. Hoofddirecteur